

Qafqazın qlobal əməkdaşlıq platforması

İlham Əliyev Şuşadan bir daha dünyaya sülh mesajı verdi

Mədəniyyət paytaxtımız Şuşa düşməyə gözdəyi verən bərpa-quruculuq mərkəzi ilə yanaşı, beynəlxalq tədbirlərə, konfranslara evsahibliyi edən şöhrətli ünvan, dünyaya sülh və barışıq mesajlarının verildiyi unikal məkana çevrilib.

İndi Şuşa həm də Qafqazın diplomatiya mərkəzi kimi tanınır. Mayın 3-də ADA Universitetinin təşkilatçılığı ilə Şuşada Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunmuş "Böyük Avrasiya geosiyasetinin formalaşması: keçmişdən bu günə və gələcəyə" mövzusunda dördüncü beynəlxalq konfransın Şuşada təşkil olunması bunun bariz təcəssümüdür.

Dördüncü Şuşa konfransı, 30-dan çox ölkə, 60-dək nümayəndə

Ümumiyyətlə, ADA Universitetinin 4-cü dəfə təşkil etdiyi bu beynəlxalq konfrans müstəsna və strateji əhəmiyyət kəsb edir. Bu tədbirə bir çox xarici ölkələrdən gələn iştirakçıların səviyyəsi və sayı həm geosiyasi, həm də geoiqtisadi proseslərlə bağlı məsələlərə böyük əhəmiyyət verildiyini göstərir. Heydər Əliyevin 100 illik xatirəsinə həsr olunmuş budəfəki konfransa 30-dan çox ölkənin 60-dək nümayəndəsinin qatılması, ilk növbədə Azərbaycanın artan nüfuzunun real təzahürü, həmçinin İlham Əliyevin yürütdüyü müstəqil siyasətin, etibarlı tərəfdaşlığın təntənəsidir.

Avrasiya regionunda gələcək tendensiyaların müzakirəsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyan konfransda səslənən fikirlər daha sonra dünyanın bir çox ölkələrində məqalələr şəklində jurnallarda və sosial mediada işıqlandırılır.

Prezident İlham Əliyev beynəlxalq konfransdakı çıxışında Azərbaycan reallıqları, ölkəmizin enerji potensialı, həyata keçirdiyi qlobal layihələr, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı tikinti-quruculuq prosesi, dünya düzəni üçün nümunə sayılacaq Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri, Avropanın enerji təchizatında ölkəmizin oynadığı rol barədə və Ermənistanla aparılan sülh danışıqlarındakı son vəziyyətlə bağlı ətraflı məlumat verdi.

İlham Əliyev həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatının fəaliyyətinə toxunaraq bildirdi ki, Azərbaycan bütün dövrlərdə təşkilatın güclənməsi üçün fəal rol oynayıb. Dövlət başçısı təşkilatın daha güclü quruma çevrilməsi üçün real imkanların olduğunu da vurğuladı: "Biz təşkilatı daha vacib beynəlxalq oyunçuya çevirə bilsək hər kəs bundan faydalanar. Bizim geniş coğrafiyamız, bəzi ölkələrdə böyük təbii sərvətlər, o cümlədən enerji ehtiyatları, bəzi ölkələrin güclü hərbi imkanları var. Beləliklə, biz bütün bu söyləri birləşdirsək, əlbəttə ki, qlobal səviyyədə ciddi oyunçu görə bilirik. Hesab edirəm ki, təşkilat qlobal güc mərkəzlərindən biri ola bilər və olmalıdır. Bir daha deyirəm, əhali, coğrafiya, nəqliyyat marşrutları, Avrasiya komponenti, enerji ehtiyatları var. Türkiyə NATO-nun ikinci böyük ordusuna malikdir. Azərbaycan öz hərbi imkanlarının olduqca yüksək olduğunu nümayiş etdirib. Bütün bu imkanları birləşdirsək, hər kəs bundan yalnız faydalana bilər".

Orta dəhlizin nəhəng potensialı var

İlham Əliyev eyni zamanda Türkiyə və Azərbaycanı rəsmi olaraq müttəfiq edən Şuşa Bəyannaməsindən danışdı. Qeyd etdi ki, Şuşada imzalanan bu bəyannamə tarixi hadisə idi. Türkiyə lideri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın rəhbərlik etdiyi dövlətlə son iyirmi ildəki əlaqələr iki ölkə rəhbərlərinin heyratəmiz siyasəti nəticəsində qardaşlıq münasibətindən müttəfiqlik zirvəsinə yüksəlib.

Konfransda eləcə də ölkə iqtisadiyyatını, beynəlxalq layihələri şərh edən dövlət başçısı "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün həmişə Azərbaycan tərəfindən dəstəkləndiyini və öhdəliyimizi yüksək səviyyədə yerinə yetirdiyini diqqətə çatdırmaqla bildirdi ki, Azərbaycan daim nəqliyyat infrastrukturunu müasirləşdirir. Çünki bu infrastrukturun istifadə etməyə böyük maraq var. Azərbaycan eyni zamanda iriçaplı iqtisadi layihələrin davamı kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun

uzadılmasına əlavə vəsaitlər ayırır. Bu da qeyd olunduğu kimi, ölkəmiz tərəfindən gələcək əməkdaşlığın fəal şəkildə qiymətləndirilməsi deməkdir.

Cənubi Qafqazın lideri, Şərqlə Qərbin arasında körpü rolunu oynayan Azərbaycan geosiyasi mövqeyindən maksimum yararlanaraq, regionlararası nəqliyyat-logistika imkanlarının genişləndirilməsi prosesində fəal iştirak edir və yeni-yeni qlobal təşəbbüslər irəli sürür. İkinci Qarabağ müharibəsindəki zəfərimizdən sonra Cənubi Qafqazda yaranan reallıqları dəyərləndirən qalib ölkə bu prosese yeni töhfə vermək üçün ciddi işlər görür. Bunlar - bu ilin martın 11-də İranla imzalanan anlaşma memorandumuna əsasən yaradılacaq Şərqi Zəngəzur-Naxçıvan-İran dəhlizi və Vətən müharibəsindəki zəfərdən sonra açılması qətilşən tarixi Zəngəzur dəhlizidir. Azərbaycan hər iki dəhlizin tezliklə reallaşmasında olduqca maraqlıdır. Bu ticari körpülərin qurulması ilə Azərbaycanın etibarlı tranzit ölkəsi kimi çoxtərəfli beynəlxalq əməkdaşlığa dəyərli töhfələr verdiyi bir daha təsdiqini tapacaq. Onu da vurğulayaq ki, hazırda Azərbaycan "Şərqi-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri layihələrinin fəal iştirakçısı olaraq həm də "Cənub-Qərb" və "Şimal-Qərb" layihələri üzərində iş aparır. Zəngəzur və ya Şərqi Zəngəzur-Naxçıvan-İran dəhlizinin açılması isə Orta dəhlizin (Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu) daha səmərəli və etibarlı marşrut olmasına mühüm töhfə verəcək.

Prezident Orta dəhlizin reallaşması prosesinə də toxunaraq Azərbaycanın üzərinə düşdüyü öhdəlikləri yerinə yetirdiyini söylədi: "Orta dəhliz layihəsi tərəfimizdən tam dəstəklənir və onun nəhəng potensialı var. Burada anlamaq lazımdır ki, biz yalnız yük daşımaqları üçün tranzit marşrutu olmamalıyıq. Biz bu imkandan istifadə edərək, marşrutboyu biznes fəaliyyətini stimullaşdırmalıyıq. Orta dəhlizin tərkib hissəsi olan ölkələr yalnız tranzitdən gəlirin əldə olunması ilə kifayətlənməməlidirlər. Bu fürsətdən yerli istehsalın stimullaşdırılmasında istifadə edilməlidir. Bizim Ələt Azad Ticarət Zonasının gələcək fəaliyyəti ilə bağlı böyük gözləntilərimiz var. Zonanın güclü qanunvericilik bazası var, qaydalar, fikrimcə, investitorlar üçün cəlbedicidir. İlk infrastruktur hazırda yaradılır. Biz bundan istifadə edərək yeni istehsal sahələri və yeni biznes imkanları yaratmaq istəyirik".

Avropanın etibarlı enerji təchizatçısı

Avropanın enerji təminatında açar rolunu oynayan Azərbaycan həyata keçirdiyi layihələrlə bir daha etibarlı tərəfdaş olduğunu dünyaya isbatlayır.

Bu gün İlham Əliyevin reallaşdırdığı qlobal layihələr Avropanın enerji təchizatında mühüm rol oynayır və bu da ölkə sərhədlərindən kənarında, özü də ən yüksək səviyyələrdə etiraf olunur. Bu prosesi dəyərləndirən İlham Əliyev deyir ki, Azərbaycanın başladığı və Avropa İttifaqının, o cümlədən tərəfdaş ölkələrin dəstəkləndiyi enerji layihələri Avropanın enerji xəritəsini tamamilə dəyişib. Çünki Azərbaycan tərəfdaşları ilə birgə Xəzər dənizini Qara dəniz və Aralıq dənizi ilə birləşdirən neft kəməri çəkməklə yeni rekordlara imza atıb. Dünyanın geosiyasi və geoiqtisadi gündəmini düzgün qiymətləndirən dövlət başçısı verdiyi sözüə, vədinə sadıqlıyı ilə Azərbaycana etibarlı tərəfdaş statusunu qazandırdı.

Hazırda Rusiya-Ukrayna müharibəsinə görə rəsmi Moskvaya tətbiq edilən sanksiyalar üzündən Avropanın enerji təminatında əsas ümidi Azərbaycana qalıb. Ötən ilin iyul ayının 18-də Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında "Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Komissiyası tərəfindən təmsil olunan Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu"nun imzalanması da bir daha təsdiqlədi ki, Avropanın bu gün Azərbaycan qazına böyük ehtiyacı var.

Avropa İttifaqının enerji məsələləri üzrə komissarı xanım Simson Azərbaycanı ümumavropa qaz təchizatçısı adlandıraraq İlham Əliyev isə vurğulayıb ki, Azərbaycan Avropa ölkələrinə mümkün qədər çox qaz nəql etmək üçün bir sıra digər diplomatik addımlar atır: "Ümumilikdə, bizim Avropa Komissiyası ilə bir çox sa-

hələri əhatə edən enerji dialoqumuz var - təkcə qaz deyil, buraya bərpaolunan enerji və yaşıl hidrogen daxildir. Yəni portfel olduqca genişdir. Konkret rəqəmlərə gəldikdə, anlaşma memorandumuna əsasən, biz 2027-ci il üçün qaz təchizatımızı iki dəfə artıraçağıq. Bu, təqribən 20 milyard kubmetrdir. Hesab edirəm ki, bu, tamamilə realdır. Bu, real olmasa idi, biz onu imzalamazdıq. Hər hansı bir forsmajor baş verməsə, bu, tamamilə realdır. 2021-ci ildə bizim Avropa bazarına təchizatımız təqribən 8 milyard kubmetr idi. Bu il isə bu rəqəm 12 milyard kubmetr olacaq. Yəni iki ildə 8-dən 12-yə qalxıb və belə iri addımlarla irəliləsək, 2027-ci ildə 20 milyarda çata bilirik".

Əgər Ermənistan sülh istəmirsə, sülh olmayacaq

Prezidentin həmçinin Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bağlı aparılan danışıqlara toxunaraq bildirdi ki, Azərbaycanın 5 prinsipli təklifi qarşı tərəfdən qəbul olunsada, hələ nəticə yoxdur. Yəni Hayastan yenə də kimlərsə arxayın olaraq sülh müqaviləsinə imzalamadan yayınır. Ancaq bu prosesin uzanması yalnız məğlub ölkənin ziyanıdır: "Mən dəfələrlə bu məsələyə dair fikrimi bildirmişəm. Demişəm ki, əgər Ermənistan sülh istəmirsə, sülh olmayacaq. Tarixdən bilirəm ki, sülh sazişini imzalamayan ölkələr də var. Bu, nə Ermənistan, nə də region üçün yaxşı olmayacaq. Əlbəttə ki, Azərbaycan üçün də yaxşı olmayacaq. Buna görə də biz hələ də ümid edirik ki, onlar məntiqli davranacaqlar, sabiq Minsk qrupu fəaliyyətdə olanda işğal zamanı istifadə etdikləri taktikadan istifadə etməyəcəklər".

İlham Əliyev bir daha Ermənistanla və onun havadarlarına mesaj yollayaraq dedi ki, sülh sazişinə qondarma respublikanın adının daxil edilməsi mümkün olmayacaq: "Sülh sazişinin mətninə mövcud olmayan qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikası"nı salmaq üçün istənilən cəhd qeyri-məhsuldardır. Buna görə biz onların konstruktivliyinə ümid edirik. Əgər onlar konstruktiv olmasalar, biz diplomatik tədbirlərdən başqa hər hansı bir digər tədbirlərə əl atmağı planlaşdırmırıq. Bu qədər bizə bəsdir. Buna görə, sadəcə, sülh olmayacaq, kommunikasiyalar açılmayacaq. Onlar yenə də təcrid olunacaqlar və onlar bu yeni geosiyasi konfigurasiyada özlərinə yer tapmalı olacaqlar. Çünki bütün geosiyasi vəziyyət, - söhbət təkcə regiondan deyil, qlobal vəziyyətdən gedir, - dəyişib. Bizim orada öz yerimiz var. Bu yer çox sabitdir və getdikcə daha da möhkəmlənir. Lakin onlar üçün bu, böyük çağırış olacaqdır. Ümid edirəm ki, Vaşinqton danışıqları hətta nəticə verməsə belə, biz tərəqqinin əlamətlərini görə biləcəyik".

Bir sözlə, Azərbaycan liderinin Şuşada keçirilən dördüncü beynəlxalq konfransda səsləndirdiyi fikirləri Ermənistan, o cümlədən sülh yaratmaq istəyən digər ölkə və təşkilatlar tərəfindən düzgün təhlil edilməli, regionun təhlükəsizliyi üçün Azərbaycanın yaratdığı reallıqlardan nəticə çıxarmalıdırlar. Çünki Azərbaycan ənənəvi olaraq tələblərində həmişə haqlı tərəf olub və öz ərazi bütövlüyünü qorumaq ölkəmizin suveren hüququdur.

Hər zaman verdiyi vədlərə, səsləndirdiyi fikirlərə sadıqlıyı ilə seçilən Azərbaycan Prezidenti İkinci Qarabağ müharibəsindəki şanlı zəfərdən sonra regionda yaranmış reallıqlar fonunda yeni missiyasını həyata keçirməyə - Cənubi Qafqazda sülhün, sabitliyin təmin edilməsinə, müasir əməkdaşlıq platformalarının yaranmasına çalışır. Bütün bunlar İlham Əliyevin son dövrlərdə keçirdiyi bütün görüşlərdə, tədbirlərdə, konfranslarda səsləndirdiyi fikirlərdə də təsdiqini tapır.

Beynəlxalq birlik, müxtəlif dövlətlər və təşkilatlar tərəfindən səslənən fikirlərə də əsaslanaraq deyə bilirik ki, Azərbaycan Prezidentinin bu addımı təqdir edilir. İlham Əliyevin söylədiyi kimi, regionda dəyişən reallıqları hətta vasitəçilər də etiraf edirlər.

Bu gün İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəllifi olduğu müstəqil və milli maraqlara əsaslanan siyasət kursunu sürətlə dəyişən dünyanın geosiyasi reallıqlarına adekvat olaraq çevik, innovativ və hücum taktikasına əsaslanmaq-la davam etdirir.

*Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"*